

Skoler, der ere begyndte som Latinskoler, udvikle sig tillige som Realskoler, og 2 nye Skoler, der ere begyndte som Realskoler, have udviklet sig tillige til Latinskoler. Jeg synes, at der deri ligger ligesom et Fingerpeg til, at Erfaringen taler for, at disse Arter af Underviisning bedst sættes ved Siden af hinanden. Flere af de private Skolebestyrere have sagt mig, at de gjøre det særlig af Hensyn til Forældrene, thi disse sætte Præis paa, naar deres Børn skulle naae en højere Dannelse i forskjellig Retning, at de faae denne Dannelse i forskjellige Retninger alligevel i den samme Skole. Men dernæst troer jeg ogsaa, at det vil medføre den højeste Besparelse med Hensyn til Lærerkrafter; jeg troer det er en complet Misforstaaelse, naar man antager, at en Ordning med to Cursus vil blive dyrere end med eet. Det kan dog ikke være Meningen her med denne Lov, at man vil dele saa bestemt mellem det sproghistoriske Cursus og det naturvidenskabelige, at den, der vælger den sproghistoriske Retning, aldrig skal lære Naturlære, som kun i de lærde Skoler læres i øverste Klasse o. s. v. Derksom det er Meningen, saa beklager jeg Delingen; thi af Alt, hvad jeg har seet, at man har lært i de lærde Skoler, er der f. Ex. saa Discipliner, jeg har sat saamegen Præis paa som Naturlære; den har først en ganske særdeles Grad aabnet mine Øine til mange Sider for Livets Sandheder; men har man en for vidtgaaende Adskillelse i Underviisning, er det umuligt at overkomme Underviisningen i Naturlære for den ene Side. Betragter man det specielt Sproghistoriske som det Udelukkende i den ene Skole, har man ikke tilstrækkelige Lærerkrafter dertil. Vil man derimod lade de to Cursus gaae ved Siden af hinanden i samme By, saa har man specielle Lærere til at give den mathematisk-naturvidenskabelige Underviisning i de specielle Cursus og kan da tillige bruge dem til en mere almindelig Underviisning i den anden Afdeling; dette vilde i mine Øine være godt, og derfor skal man vogte sig for at dele for eensidigt. Jeg kan aldeles ikke komme til andet Resultat, end at vore latinske Skoler have lidt Skade ved, at man har indrettet den

nyere philologiske Examen altfor eensidig; man skal 5 Fag bort fra den store philologiske Examen og beholdt kun Sprog og Historie tilbage, man bortskar de mathematiske Discipliner Geographi, Hebraisk, Religion og Philosophi, og dernæst fik denne Examen en saa eensidig blot sproglig-historisk Karakter, at Examen tillige derved lettedes saa betydeligt, at den nu snarere maa kaldes med et særligt Kjendnavn lille Philologicum end store Philologicum. Men det, at denne Examen fik en saa eensidig Karakter, har bidraget til, at Folk med en eensidig Natur have kastet sig over den, at Mange, som have følt, at de ikke som Præster egnede sig til at syse med Bøgerne i Menigheden eller som Læger egnede sig til at syse med Bøgerne i Livets Kaar, troede, at med Børn kunde det derimod nok gaae, og saa fik man Folk til Lærere, som trods deres specielle sproghistoriske Interesse ikke paa nogen Maade egnede sig til denne Syssel for deres hele Liv. Jeg troer i det Hele, at de lærde Skoler stode sig bedre, da de langt mere overvefende havde theologiske Candidater til Lærere end Speciallærere; disse vare nemlig henviiste til allerede gennem den daværende anden Examen tidligere at have gjort sig dog lidt bekendte med Videnskaben i forskjellige Retninger og fik da som Speciallærere Leilighed til at forfølge en nærmere Udvikling i et enkelt Fag, hvad der i mange Henseender var det meest Tjenlige for det hele Trin af Skoleunderviisning, og saa forlode de tilmed deres Ansættelse ved Skolen, naar den Tid kom — og den kommer for Enhver —, da de ved at vedblive i Skolens Tjeneste vilde have været mindre skikede til at være Lærere; nu maae de engang anfatte Speciallærere derimod vedblive at være Lærere hele Livet igjennem. Jeg troer, at Kirken leed derved, men jeg troer, at Skolen havde godt af ikke at have altfor specielle Faglærere, og jeg troer, at Overlæsfelsen tildeels er kommen fra de specielle Faglærere, som i nyere Tid er blevet den gennemgaaende Ordning. — Der er endnu den Ting ved at sammenholde to Cursus, at Overgangen fra det Ene til det Andet er lettere, naar man har de to Cursus i samme By, end naar en Mand skal flytte sin Søn fra den ene By til den anden, naar